

РАДАСНЫЯ ПЕСНІ ШЧАСЛІВАГА НАРОДУ

ІМЯ СТАЛІНА ЎСЮДЫ ЗОРКАЙ ЯРКАЮ ГАРЫЦЬ

У краіне нашай радасць,
У краіне песні зноў,
Устаўшым ужо ў дзёнах
Новы сталінскі закон,
Імя Сталіна ўсюды
Зоркай яркаю гарыць,
Гэта ён стварыў нам шчасце
У краіне вольнай жыццё!

(Запісаў І. Лугаўцоў — Зубаўскі сельсавет, Аршанскі раён).

У жыцці і на рабоце
Шчаслівымі сталі мы,
І таму спасваем песні
Дарагому Сталіну.

На калгасным нашым полі
Песеньку камбайні пле,
Ужо да траціны пільніцы
Родны Сталін нам дае.

(Запісаў Е. Трушчанка — калгас «Будзёнавец», Расонскі раён).

Прыкажы вясна-краса,
Час пары вясельна,
Сталін партыю вядзе
На завятах Леніна.

(Запісаў Н. Гуткоўскі — калгас імя Варашылава, Пухавіцкі раён).

А а-а Лесу, лесу-бору
Ходзіць сонца яснае,

Дзякуй, родны мудары Сталін,
За жыццё калгаснае.
(Запісаў К. Эдзіч — Асіповіцкі раён).

Прышла вясень залатая,
Знілі добры ўраджай,
Родны друг, таварыш Сталін,
К нам у госці прывітавай.

Імя лепей развіваецца
Краіна Советуў,
Ужашчым мы выкапанне
Ленінскіх завятуў.

(Запісана ў Бялыніцкім раёне).

На завятах Леніна,
На завятах Сталіна
Збудавалі мы калгасы,
Зможамы сталі мы.

(Запісана ў Полацкім раёне).

Адыцеў да хат сямейскіх
Невясёлай дэмы час,
У калгасе нашым сёння
Свеціць лямпа Ільіча.

(Запісана ў Магілёўскім раёне).

Я ў калгасе нарадзіўся,
Сталі ў добра прававыя,
У калгасе навучыўся
Творы Ленін зацэпаў.

(Запісана ў Аршанскім раёне).

НАРОДНАЯ ТВОРЧАСЦЬ

Владзімір Ільіч Ленін таварыш аб размаху народнай творчасці, які выклікала Кастрычніцкая рэвалюцыя:

«Жывая творчыць мас — вось асноўны фактар новай грамадскасці» (Ленін, т. XXII, стар. 45).

У сабодным размаху народнага будаўніцтва вуснай народнай творчасці павялічваецца ўсё вышэй, узяўшы ў сабе багацце нашай паметнай рэвалюцыі. Партыя і савецкая ўлада аддаюць велізарную ўвагу збору і вывучэнню фальклора народаў СССР, апрацоўваюць і выдаюць чытай увагай творцаў, публікуюць фальклор — народныя таленты. На ініцыятыву працаўдзяльчых народна-сацыялістычнай рэвалюцыі таварыш Сталін ў Савецкім Саюзе шырока разгорнула справа збору і выкарыстання лепшых твораў народнай творчасці.

Мы маем у нашай краіне зацэпы разнастайнага мастацтва: народнага мастацтва, мастацтва мастацтваў уаходзіць разнастайны матэрыял, як класічны, так і фальклорны, — народныя песні і тэатры. Да актыўнай працы па зборы фальклора прышла наставініца, модала і комасольцы. Вельмі паказальным фактам уключэння шырокага мас у гэту справу з'яўляецца правядзенне фальклорнай камісіяй Акадэміі навук БССР конкурсу на лепшага зборніка фальклора. У ім узялі ўдзел 183 зборнікі, прысуджаны звыш 15.000 запісаў дарэволюцыйнага і сучаснага фальклора.

Адной з важнейшых задач у справе збору вуснай народнай творчасці мас з'яўляецца запавяненне працы ў матэрыялах дарэволюцыйнага фальклора. Гэтыя праблемы свідомы творцы драматэатраў і надрамаўскіх фальклорыстаў.

У выніку шкідлівай дзейнасці нацыяналістаў і контрэвалюцыйных нацэнтрыстаў рэвалюцыйна-дэмакратычнага фальклора, які выказае сацыяльны пратэст супраць прыгону, абурэнне і барацьбу мас супраць эксплуатацыі, адлюстраванне сядзевішчаў паўстанцаў, рэвалюцыйнае барацьбу працоўнага сялянства пад кіраўніцтвам пролетарыяту, рабочага руху, рэвалюцыю 1905 г. і інш., — змалі зусім не сабраны.

Дзесяты апошніх фальклора-эпіграфічных экзэмпляры Акадэміі навук БССР паказалі, якія багаты рэвалюцыйна-дэмакратычны фальклор захаваны ў народзе, які новы, цудоўны па сваёму мастацтву і якасці складае народ, вызалены ад эксплуатацыі.

Савецкі фальклор дае выключныя доказы росту інтэлектуальнага, дружэбнага народнага СССР.

Багаты змест сучаснага фальклора развівае і яго жанравы асаблівасці.

Народная казка, песня, частушка з'яўляюцца магчымымі гасіам сучаснасці, і кожная з іх жыцця грамадства знаходзіць сабе самае ірае адлюстраванне.

Народныя злоганы і сотні твораў пра Сталіна і Каменданта, пра гераічную барацьбу існаскіх працоўных, творы аб сучасным руху, аб культурным і зможным жыцці працоўных.

Ленінска-сталінскі эпос займае асноўнае месца ў савецкім фальклоры, складае яго зацэпы фоны.

У фальклоры захавана жывацарная пачынальнае крыніца мастацкіх сродкаў для нашай літаратуры. Велікая мастацкая выразнасць мовы фальклора, прастата вывучэнчых сродкаў, трапінасць параўнанняў і аніптаў, агульнае дакументацыйнае і сацыяльнае зрыма прыцягваюць у сабе

ілюзійнай сутнасці фальклора і захоўваюць у сабе шмат хастаціх магчымасцей для нашай літаратуры.

У творах Я. Кудалы, Я. Коласа, А. Алексіевіча, І. Хрыска і інш. шырока раскрыта народная творчасць. У выніку гэтай нашай творчай і адукацыйнай вышэйшай вышэйшай якасці і сацыяльнай сілы.

Максім Горкі, творчыся, якога з'яўляецца яркім узорам выкарыстання фальклора, таварыш: «Начало искусства слова — в фольклоре». У нашай савецкай літаратуры фальклор улічваецца жывацарнай крыніцай. На творчасці Ільі Купалы і Якуба Коласа можна паказаць гэты пачынае праца ўземакрасавіцкага фальклора і літаратуры.

Выключнае значэнне для савецкай фальклорыстыкі, для ўсіх работнікаў у галіне народнай творчасці павялічвае настанова Камітэта па справах мастацтваў аб ітесе Д. Беднага «Вагатыра». Гэта настанова, якая вынікая з выразных указанняў ЦК партыі аб выкарыстанні гісторыі ў школах, па-новаму ставіць пытанне аб адносінках да народнага гераічнага эпаса, адкрываючы гэтым новую старонку ў развіцці навуцы аб народнай творчасці.

Настанова аб «Вагатыра», а таксама артыкулы ў «Правде» развіваюць агульнамарксісцкую і ідэалістычную тэорыю неацэнаў нашых фальклорыстаў (Ю. Сапалова, А. Азубенка, А. Астахаў, А. Андрэеў і інш.), прымяваючы быліны гераічны эпас творчасці папулярных класаў феадалага грамадства. «Тэорыя» гэты, адмаўляючы тэорыю сілу мас, фактычна падтрымлівае палажэнне фальклорыстаў аб тым, што народ сам не творыць, а толькі ўспрымае творчасць арыстакратыі.

Настанова і артыкулы аб «Вагатыра», безумоўна, заапрацоўваюць не толькі да гераічнага эпаса рускага народу. Гэта ў аднолькавай меры адносіцца і да эпаса ўсіх народаў СССР.

У прыватнасці, багаты нашы беларусы народны эпос не толькі не сабраў, а нават не стаў яшчэ прадметам сур'ёзнага вывучэння. Большіх казак, легенд, былі і асяпых-радатах, аб народных гераіях, створаных часта ў алегарычнай мастацкай форме (бараньба асілка са змеяй-прынята-львікам і інш.), з'яўляюцца адлюстраваннем гістарычнага мінулага беларускага народу, яго лепшых гераічных трысаў.

Контрэвалюцыйныя пандымы прабаваў выкарыстання і багаты фальклор аб асяпых-радатах, для «спампацывання» свайі агульнасаветскай «тэорыі самабітвасці» (волаты — «сабыны» народ, «спрада» беларусы).

Перад намі стаіць задача — наапагліва сабраць усе помнікі гераічнага эпаса беларускага народу і зрабіць іх агульнакультурным здымкам. Неабходна выдаць зборнікі лепшых гераічных казак і легенд, якімі так багаты беларусы фальклор. Гэта работа павінна быць з поспехам выканана нашай Акадэміяй навук.

Трэба шырай разгарнуць работу па наапагліваўшым лепшым узорам народнай творчасці шляхам не толькі публікацыі тэкстаў, але і экранізацыі народных твораў — казак, легенд, здымых песень, танцаў.

Нарэшце, больш увагі трэба звярнуць на імя галіны народнай творчасці — мастацкае вышыванне і тканіна, арнаменты.

У гэтай пачынае працы па зборы і вывучэнню народнай творчасці павінны прыняць удзел нашы пісьменнікі, кампазітары, мастакі і ўся савецкая грамадскасць.

М. ГРЫНЬЛАТ,
ЭД. ГОРСКІ.

ОЙ, СОКАЛ МОЙ, СОКАЛ

(КАЛГАСНАЯ ПЕСНЯ)

Ой, сокол мой, сокол,
Як соейка ясны,
Сталі на грашні,
Робоча-калгаснай.

Спявала дзючына
У садзе зялёным,
Што млы на варпе
Гранічы чырвонай.

Будзь горды, мой сокол,
І ў сплюж, і ў вецер

На варпе краіны,
Найлепшай у свеце.

Спявала дзючына
У садзе зялёным,
Што млы на варпе
Гранічы чырвонай.

(Запісана ў Суражскім і Слуцкім раёнах. Мелодыю запісаў Н. Сакалоўскі).

З МІНУЛАГА

ОЙ, ТЫ ДУБ-ДУБІНА...

Ой, ты дуб-дубіна,
Сяжаць куміна,
На адным берэгу
Сем вазоў мурату.

Трэба сена касіць,
Нану кошы вазіць,
Сенакос убіраць,
Жыта-хлеб дамынаць.

Трэба дзень работы
Да начы пакіраць,
Асё на паншчыну,
На дарожшчыну.

Толькі знай работай,
Мазаі важкай

На работах цяжкіх,
Да ўсё гаспадарскіх.

Прайдзе войт з бичуком,
За ім пан з бізюном,
Аланос за скарбам,
Пана за ідаркам.

Не бацька я пана,
Войта-аканома:
Нісць дзён на прыгоне,
А ў пільдзельку дома.

(Запісаў тэатр І. Сербай аб калгасе імя Лаўрына Пузыны, 63 год і Паўлювіч Тэмі, 60 год — калгас імя Варашылава, Чарвеньскі раён).

Пастух калгаса імя Варашылава Даманавіцкага сельсавета, Чарвеньскі раён тат. Велікая Арыя, які па-настараку выкарыстае народныя казкі і былі і добра трымае хатнікі. Ён — самы жывы гасць для беларускага калгаснага воладзі.

ДЫК ЧАМУ-Ж ЦЯПЕР НЕ ПЕЦЬ, ЧАМУ НЕ ГУЛЯЦЬ

У садочку па галіны
Кветка бела прыце,
Праца радасна стала,
Як ніколі, як нідзе.

У калгасе нашым дружным
Вослей нам працаваць,
Я стахнаўка стала,
Больш не буду гора знаць.

Дык чаму цяпер не пець,
Чаму не гуляць,
Як прышла ка мне у хату
Шчасце і багата!

Нібы кветкамі красуе
Ды на розных кусте,
Наша саўзня радзіма
Расцвітае і расце.

(Запісаў А. Шэйна—Глушкі раён).

На нашых шырокіх пашах,
Жыта ўраджае,
У рэспубліцы Советуў
Усё жывіць і расцвітае,
(Чарвеньскі раён).

КАЛІ ТРЭБА ДАЦЬ АДПОР—МЫ ЗАЎЖДЫ ГАТОВЫ

Колькі радасці ў хане,
Сэрца ў радасці яраціць,
Радасць бачыць, радасць хадзіць —
Яку ў армію служыць.

(Запісаў Н. Мінога — Шклоўскі раён).

Льшца песні товар зводзіць,
Льшца-разліваецца,
Мілы мой на самалюбне
У хмары палымасца.

(Запісаў Е. Трушчанка — Расонскі раён).

Вечер хмары адганяе,
Пашываюць новыя...

Калі трэба даць адпор,
Мы заўжды гатовыя.

Свет зары ляць не агас,
Ніх панчуні кабіны,
К нам прыехаў у калгас
Лепшы госьць Будзёны.

(Запісаў А. Лукашэвіч—Смалевіцкі раён).

Многа армія Чырвоная,
Шмат у яе сілы,
Бо кіруе ёй любімы,
Маршал Варашылаў.

(Запісаў Брышчэў — Чырвоная-Слабодскі раён).

НОВАЯ ПРЫКАЗКА

Не спадзявайся на бога —
Будзе з калгаса іздацца.

(Калгас імя Варашылава, Менскі раён).

Багата хата не вузкімі, а праздымі,
(Калгас «Чырвоныя ніўкі», Лагойскага раёна).

Не крапідай мамы, глібей памы,
(Гарадоцкі раён).

Працавань яму дзень, а трычынь: хата
на прададзень.

(Калгас «Іскра Ільіча», Лоеўскі раён).

ГОД ТЫСЯЧА ДЗЕВЯЦЬСОТ ТРЫЦЦАЦЬ СЁМЫ

(Аб народнагаспадарчым плане СССР)

Я. КРОНРАД

Пачаўся другі стаханавскі год. Маштаб эканамічнага і культурнага будаўніцтва, мера сілы і тэмпу ўздыму нашай краіны ў 1937 годзе даны ў агульным народна-гаспадарчым плане.

Калі вяртацца назад да сутнасці плана, які змешчаны ў агульным агульным плане народна-гаспадарчага плана, то неабходна сказаць, што гэта ёсць план 20-га года пролетарскай рэвалюцыі, план завяршэння і пераважання другой сталінскай пяцігодкі па ўсім яе папярэднім, план завяршэння рэканструкцыі народнай гаспадаркі, план стаханавскай работы ўсіх галін гаспадаркі і культуры народа.

Другім пільгавым планам агульнага аб'ёму валавой прадукцыі прамысловасці наамажэцца на 1937 год у 92,7 млрд. руб. Ужо ў 1936 годзе прадукцыя складала 85,8 млрд. руб. На 1937 год аб'ём прамысловы прадукцыі наамажэцца планам у 103 млрд. руб., т. ё. на 10,3 млрд. руб. або на 11 проц. больш, чым на плане другой пяцігодкі, што вольна забяспечыць рэалізацыю заданай пяцігодкі аб павелічэнні спажывання працоўных у два і паловы, тры разы.

Прырост прамысловы прадукцыі ў 1937 годзе да мінулага года запавянаецца ў 20 проц. Вельмі важнай асаблівасцю плана завяршэння года пяцігодкі з'яўляюцца больш высокі тэмпы росту прамысловасці, якая вырабае прадметы жыццывання — яе прырост запавянаецца ў 20,8 проц., а ў галінах, якія вырабаюць сродкі вытворчасці, прырост запавянаецца ў 19,5 проц.

Выкананне праграмы 1937 года па вытворчасці сродкаў вытворчасці будзе азначыць, што ў 1937 годзе завясяць аб'ём прадукцыі на гэтым напрамку больш, чым у 14 разоў.

Ужо ў мінулым годзе былі значна пераважаны планы пяцігодкі па аб'ёму машынабудавальнай прадукцыі ў агульным, па вытворчасці прамысловых вагонаў, машынаў, аўтамабіляў, трактару, камбайнаў, сельскагаспадарчых машынабудавальніц у цэлым і т. д. У 1937 годзе план

пяцігодкі пераважанаецца па вытворчасці электраэнергіі, вугалю, чорнай металургіі, калеровай металургіі, аўтамабілях, электратэхніцы і т. д. Агульным індэкс аб'ёму машынабудавальнай прадукцыі, прымаючы за 100 проц. прадукцыю 1928 года, складае к канцу 1937 года 1610 проц. Уроўне машынабудавальніцтва 1913 года будзе перавышаны больш, чым у 28 разоў.

«Наша прамысловасць, — таварыш таварыш Сталін, падвядзшы вынікі індустрыялізацыі, — бааірэчана зара на новай багатай сучаснай тэхніцы, з моцна развітай пачынай індустрыяй і ажно больш развітым машынабудавальніцтвам».

Прамысловая вытворчасць прадметаў спажывання развіваецца ў 1937 годзе ў паспярэньх тэмпах. Усё прадукцыя Нарбма-лестпрама запавянаецца на 10,3 млрд. руб. або на 22,6 проц. больш, чым у 1936 годзе. Прадукцыя Нарбмаката харчовай прамысловасці складае 11,4 млрд. руб., павялічыўшыся ў параўнанні з 1936 годам на 16,4 проц. Па харчовай прамысловасці план другой пяцігодкі пераважанаецца. Па асобных галінах здыка прамысловасці ён таксама пераважанаецца.

Шпэрца растуць галіны мясцовай і кааператываў прамысловасці, якая вырабае пераважна прадметы спажывання. Валата прадукцыі Нарбмакестпрама ўсё рэспублікі запавянаецца на 1937 г. у размеры 10,9 млрд. руб. і кааператываў прамысловасці 13,2 млрд. руб.

Значна павялічваецца таксама і выпуск прадметаў шырокага спажывання галінах пачынай прамысловасці. У 1937 годзе будзе выраблена 900 тыс. вельсінцаў, 1 мільён патэфонаў, 510 тысяч швейных машынаў, на 125 мільянаў рублёў машы і т. д.

У апошні высокы год большасці галін здыка і харчовай прамысловасці за-

Велізарнейшая праграма механічнага ўзбраення, якая забяспечыць завяршэнне ў асноўным механічных працэсах сельскагаспадарчай вытворчасці і разгорнутай сістэме аграіхнічных мерапрыемстваў, павінны забяспечыць выкананне сельскагаспадарчай праграмы 1937 года, рушыўшы наперад сацыялістычную сельскую гаспадарку ў ажыццяўленне задачы сталінскага абору 7—8 мільярдэў пудоў хлеба.

У 1936 годзе савецкі чыгуначны транспарт пад кіраўніцтвам І. М. Кагановіча атрымаў буйнейшы перамога. На 1937 год транспарт атрымае новыя высокія заданні, якія забяспечыцца пераважанням другога пяцігадовага плана.

На другой пяцігодцы сярэднестатна пазраза памычалася ў 79 тыс. вагонаў. Ужо за 1936 год іна склала 86 тыс. вагонаў. На 1937 год сярэднестатна пазраза наамажэцца ў 95 тыс. вагонаў, на 20,3 проц. вышэй, чым задана па пяцігадовым плане.

За ўсё першую пяцігодку ў капітальнае будаўніцтва было ўкладзена 50,5 млрд. руб. Указанні на другую пяцігодку, уключаны 1937 год, складуць 135,1 млрд. руб., у 2,7 разоў больш, чым за першую пяцігодку. На другую пяцігодку плану агульна аб'ём укладанняў павялічыць быў складзі 133,4 млрд. руб.

Агульна аб'ём капітальных укладанняў складзе за 1937 год 32,6 млрд. руб. (у новах 1936 годзе). Агульны кошт новых асноўных фондаў, якія ўводзіліся ў эксплуатацыю, складзе 34,9 млрд. руб.

У эксплуатацыю ўводзіць новыя электраэнергетычныя і новыя аграгатаў з агульнай магутнасцю ў 1,4 млн. кВт. Новай шахты з агульнай магутнасцю ў 7,4 млн. тон вугалю, 5 дымовых пачыў 10 маршавых пачыў з агульнай магутнасцю ў 1,2 млн. тон сталі, 14 пратэжных станаў з агульнай магутнасцю ў 2,4 млн. тон вугалю. Значны ўваг новых магчымасцей наамажэцца на галінах калеровай металургіі (железа, алюмінія) і машынабудавальнага, харчовай і здыка прамысловасці, у чыгуначным транспарце. Як і ў мінулым годзе запавянаецца і галіна аб'ём укладанняў у жыллёва-комунальнае гаспадарства, школьнае і бытавое будаўніцтва. Агульна сума ўкладанняў складзе 7,8 млрд. руб. Пачынае быць уведзена ў эксплуатацыю 6,4 млн. кв. мтр. новай жыл-

дзёнай плошчы, будучыца 900 школ і т. д.

У велькіх размаху капітальных работ і велізарным росце асноўных фондаў СССР, таксама як і разгорнутай галіны цяжкай прамысловасці і асабліва машынабудавальніцтва, адлюстраваныя працэсы завяршэння тэхнічнага рэканструктыўнага народнай гаспадаркі.

У стаханавскім руху, узятым на аснове новай сацыялістычнай тэхнікі і поўнай перамогі сацыялізму ў СССР, гэты працэс завяршаецца рэканструктыўнай працай свай пачынае і моцна выражаецца. Новы механізм выкарыстоўваецца па стаханавым асяп, чым у перадавых капіталістычных працыражэньнях, устаўляюцца самыя перадавыя тэхналагічныя працэсы, перадавыя сістэмы арганізацыі працы і вытворчасці.

1937 год — другі стаханавскі год. План паводзены на аснове магутнага прасоўвання стаханавскай металу работы па ўсё галіны народнай гаспадаркі, на авалюцыйна стаханавскай металу шырокімі масамі працоўных.

Стаханавскія рысы народна-гаспадарчага плана лепш за ўсё выражаюцца ў руху яваснавы паказальніку. На 1937 год заапрацоўваецца далейшы рост прадукцыйнасці працы на буйнай прамысловасці ў 19,5 проц. (да 1936 года).

Такім чынам, усё што вольначалець ў галіне росту прадукцыйнасці працы другім пяцігодкам планам асяпента дацца заду. Заданне-ж аб 63-проц. павелічэнні прадукцыйнасці ў 1937 годзе ў параўнанні з 1932 годам перакрывае ўжо: ужо ў 1936 годзе прадукцыйнасць працы на 70 проц. перавысіла ўроўне 1932 года.

У 1937 годзе прамысловасць будзе амажэцца на аснове новых стаханавскіх машынаў. Гэта азначыць ааав

Р Э А М Ю Р

(1683—1757)

Споўняецца 180 год з дня смерці выдатнага французскага вучонага — фізіка і механіка прыроды Раамюра.

Пролетарыі, законы наваго ўсталявання, што стварыла чалавечы, за часамі свайго развіцця, высокая цэннасць людзей, адзінаццаці сае сіла; адзінаццаці на прагрэс чалавечства, на развіццё навуцы, мастацтва, культуры.

Да ліку людзей, пакінуўшых даволі буйны след у сусветнай навуцы, адносяцца і Раамюр. І перш за ўсё ўніверсальнасць яго розуму і ўсебаўнасць ведаў. Ва многіх галінах навукі, якімі займаўся Раамюр, ён унёс шмат новага, цікавага каштоўнага.

Раамюр нарадзіўся ў 1683 годзе на Францыі. Спачатку ён вучыўся права. Але хутка перайшоў да вивучэння прыродазнаўчых навук і імяна ў гэтай галіне ён дабіўся найвышэйшых поспехаў. У 1708 годзе, гэта значыць, у мяшчынскім універсітэце ў Парыжы Раамюр ужо стаў членам Парыжскай акадэміі навук, у якую, як вядома, маглі паступіць толькі найбольш выдатныя вучоныя таго часу.

Раамюр зрабіў вельмі карысныя даследаванні ў галіне вытворчасці сталі, што значна рушыла наперад металургію і прамысловасць. Так званы сплав Раамюра, які атрымліваецца пры спаленні жалеза, волана і мёду, пры пэўных колькасцях і ўмовах, вельмі цвёрды. Гэты сплав укажывае на дзіўныя існаванні.

Важнае значэнне мае і імя Раамюра спосаб прыгатавання шклянага шкла, якое ў наш час называюць «раамюраўскім фарфарам». Раамюраўскі фарфар атрымліваецца пры даўнім раздзяленні да пачатку раздзялення шкла, якое мутнее і робіцца непразрачным. Састаў шкла пры гэтым не мяняецца, а адбываецца змена ў будове масы. Якія імяна змены адбываюцца ў будове шкляной масы дагэтуль і цяпер невядома.

У 1734 годзе Раамюр зрабіў спрытавы тэрмометр. Ён узяў у якасці вымяральных сумесей ваду з спіртамі. Стаўлю тэмпературы таліня ільду ён узяў за 0 (нуль), а пункт кіпення вады за 80. Раамюр і аб'ём сумесі, змешчанай у такой шкляной трубочцы, ён паказваў па 80 дзяленняў, градусам. Яшчэ і зараз на многіх тэрмометрах можна сустрэць шкалу з літарай «R» ўверсе. Гэта азначае, што дзяленні на гэтай шкале зроблены па Раамюру на 80 градусаў ад пункту таліня ільду да пункту кіпення вады.

Раамюр напісаў многа каштоўных навуковых прап, якія і зараз працягваюць выклікаць цікавасць.

Усебаўнасць адказнасці, рознастайнасць і многалікасць пытанняў і праблем, якімі займаўся і якіх рухаў наперад выдатны фізік і натураліст, багаты навуковай спадчына, пакінутая ўсёму чалавечству, ставіць імя Раамюра ў рады выдатнейшых дзячоў навуцы.

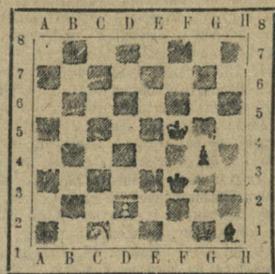

Шчаслівае мацярынства. НА ЗДЫМКУ: жонка вяснаслужачага н-скай часці тав. Р. Я. Салавейчыка са сваім аднагодкам сынам.

ШАХМАТЫ і ШАШКІ

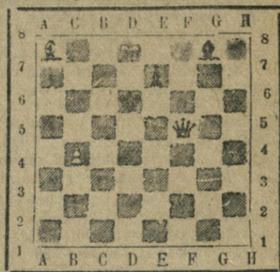
Пад рэдакцыяй Г. Н. Верасова.

Задача ЭФЫКСОН (Швецыя)

Мат у 2 ходы

Задача БОРАС (Венгрыя)

Мат у 2 ходы

МАТЧ ЧАТЫРОХ ГАРАДОУ
3 і на 4 сакавіка ў г. Віцебску будзе праведзены матч чатырох гарадоў па шахматах і шашках. У матчы прымуць удзел каманды гарадоў: Мінска, Віцебска, Гомеля і Магілёва.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Нижняпамяцкая ў спісу, выключыўшы з партыі ў перады аб'яднаны партыяўскай была членам і кандыдатам партыі, выключыўшы ў г. Мінск на вызначаную тройку Партыяўскай Камітэ Партыяўскай Кантролю пры ЦК ВКП(б) на 7 сакавіка 10 галінаў на раіцы ў памяшканні КНК (Чырвоная-армейская 16, трэці павер).

Выключыўшы на партыяўскай раіцы:

Вялчур Іван Канстанцінавіч, Гансіна Хал Іосіфаўна, Ермоні Сара Маркаўна, Кулітман Міхаіл Іванавіч, Крылоў Георгій Андрэевіч, Клісінскаў Іосіф Анцімавіч, Мірор Якаў Хайкавіч, Марозаў Валадзімір Паўлавіч, Пейсахаў Арон Абрамавіч, Піносі Швель Іосіфаўна, Якісон Ісак Меравіч (МАГІЛЕўСКІ РАЕН); Мартынаў Варлаў Гаўрылавіч, Міцурэ Іван Абрамавіч, Піроў Грыгорыў Уільямавіч, Машкоў Філіп Спіянавіч, Разумоўскі Арон Сімонавіч (МОЗЫРСКІ РАЕН); Орлоў Іван Ефімавіч (МЕХАЎСКІ РАЕН); Вароніч Андрэй Фоміч, Грачоў Васіль Аляксеевіч, Зайцаў Ермалаў Максімавіч, Кісель Іосіф Фролавіч (МІСЦІСЛАЎСКІ РАЕН); Абраменка Афанасій Іудавіч, Іогансон Карл Карлавіч, Станіўскі Пётр Міхаілавіч, Суходольскі Васіль Міхаілавіч (АРШАНСКІ РАЕН); Макараў Раман Іосіфаўна (ПУХАВІЦКІ РАЕН); Войцэна Максім Паў-

лавіч (ПОЛАЦКІ РАЕН); Адаменка Міхаіл Міхаілавіч, Заркін Іосіф Абрамавіч (ПЕТРЫКАЎСКІ РАЕН); Шапанаў Еўген (ПЛЕШЧАНСКІ РАЕН); Добравольскі Васіль Іосіфаўна (ПРАЎОСІСКІ РАЕН); Кірычэнка Іосіф Савельевіч, Нурпінкаў Саргей Пятровіч, Нодэль Нафталі Абрамавіч, Савойскі Альберт Ізраілавіч, Сароні Елісее Пятровіч, Сямонаў Кандрат Іааннавіч, Жаўраўцаў Ілья Хоманаў (РАГАЧОўСКІ РАЕН); Буракоў Васіль Мірававіч, Гольбрайх Вольф-Іосіф Іосіфаўна, Мельнік Нікалай Паўлавіч (РАСОНСКІ РАЕН); Астапенка Андрэй Харытонавіч, Навальчук Міна Іааннавіч, Лук'янчыў Іван Аўрамавіч, Файнгольд Самуіл Грыгор'евіч (РЭЧЫЦКІ РАЕН); Драгіў Міхаіл Савітавіч, Жытніковіч Антон Кірылавіч, Жаўруд Павел Міхаілавіч, Маскоў Іван Іааннавіч, Паліковіч Нікалай Іосіфаўна, Пякумека Сіпавіч Спіянавіч, Салавейчык Баля Данілаўна, Шацік Ніколай Беркавіч, Шымановіч Міхаіл Міхаілавіч (ГОР. МЕНСК, СТАЎКІСКІ РАЕН); Раманаў Сіпавіч Сямёнавіч (СЕННЕНСКІ РАЕН); Бясуў Максім Іосіфаўна, Гарбузаў Сямён Іосіфаўна, Каміраў Фёдар Іааннавіч, Цыбарыў Захар Спіянавіч (СВЯЦЛАВІЦКІ РАЕН); Крыськеў Валадзімір Іосіфаўна, Чарнагубаўскі Захар Іосіфаўна (СЛУЦКІ РАЕН).

СТВАРЭННЕ НОВЫХ БЕЛАРУСКІХ ОПЕР

Лепшыя паэты і кампазітары БССР пачалі кіраўніцтва па справах мастацтваў пры СНБ БССР працягваюць пад стварэнне 6 артысцкіх беларускіх опер і аднаго балета. Паэт Броўка разам з кампазітарам Нікоцім пішуць оперу на тэму з жаласнага жыцця. Паэт Улеба і проф. Залатароў працягваюць над операй, прасякачай грамадзянскай вайне ў Беларусі. Малоды кампазітар Багатыроў піша оперу твор на лібрэто вядомай апошняй на раінага паэта БССР Януба Коласа «Дрытва». Паэт Александровіч даў згоду на пісанне лібрэто для дзіцячай оперы на яго твору «Казка пра пана жывогота». Музыку для яе складае кампазітар Туркін. Кампазітар Аладаў выказаў згоду пісаць оперу па паэме народнага паэта БССР Янкі Купалы «Вандароўна». Балетмейстар Крамероўскі скончыў лібрэто для беларускага артысцкага балета. Сярод тых для лібрэто паставіцца апера «Вятрыца Валуці «Салавей». Некаторыя оперы будуць сп'яваны ўжо ў бліжэйшым годзе.

40 ГОД НА ПАСАДЗЕ НАРОДНАЙ НАСТАЎНІЦЫ

ВІШЕБСК. (Ад карэсп. «Звязды»). Настаўніца аграваўскай школы Лілія Аляксандраўна Дараска сараўла 40-гадовы юбілей свайго настаўніцкага дзейнасці. За 37 год свайго бесперапыннага работы ў аграваўскай школе яна навукавала звыш паўтары тысячы вучняў. Многія з яе былых вучняў зараз — знатныя людзі — інжынеры, урачы, настаўнікі. Лілія Аляксандраўна мінла 60 год, але яна бадае-ры і жывапрадасвая. Карыстаецца спорна пуніў і настаўніцкай валікі аўтарытэтам і любоўю. 40-гадовы юбілей Лілія Аляксандраўна будзе адсвяткаван грамадска ў Віцебшчыне 8 сакавіка ў Міжнароднае жаночы дзень. Арк. ЗАРУБЕЖНЫ.

МЕДЫЦЫНСКАЯ ДАПАМОГА ШМАТСЯМЕЙНЫМ

Менскі раённы аддзел аховы здароўя прымаваў 20 урачоў, фельдчароў і акушарак да сельсаветаў і калгаснаў раіна для настаяннай урачэбна-медыцынскай дапамогі і кансультацый прыдзятным малерам і іх дзетам. Прымаваўшы ўрачы дзіятэтычна без выкаліва нававаў на даму прыдзятных, працуюць санітарна-эпідэміялагічную работу, маюць кансультацыі па медыцынскім выхаванні дзетей і т. д. На Менскаму раёну налічваецца 174 шматсямейных, у якіх ёсць па 7, 8, 9 дзетей і якіх атрымаў дзяржаўную дапамогу. У бліжэйшыя дні скалікацца раённае канферэнцыя шматдзятных мацяроў.

26 НОВЫХ ДЗІЦЯЧЫХ САДОУ

Саўнарком БССР зацвердаў план пабудовы ў бліжэйшым годзе ў Менску, Магілёве, Бабулінску і іншых гарадах і раёнах рэспублікі 26 новых дзіцячых садоў на 75—100 месц кожны. Акрамя таго, для дзіцячых садоў прыстаўляюцца 12 будынкаў з тэніс пляцамі, каб у іх можна было размясціць не менш 500 дзіцячых. На будаванне гэтых дзіцячых устаноў асцявана 6.500 тыс. рублёў.

ДРУГАЯ ўСЕБЕЛАРУСКАЯ КАЛГАСНАЯ СПАРТАКІЯДА

4 сакавіка ў Менску адрываецца другая ўсебеларуская калгасная спартакіада па лёжах і стралябе. У ёй прымуць удзел 220 мясцовых калгасных фізкультурнікаў. У праграме ўважаны гольф на 30 і 20 кіламетраў для мужчын і на 3 і 5 кіламетраў для жанчын, змешчана вясельная вестфалі і спартоўныя на стралябе і дробнакалібравай пінгуці. У часе спартакіады калгасныя фізкультурнікі БССР налішчваю дзятвор на сацыялістычнае і Маскоўскае, Кіеўскае і Бакаўскае абласці на лепшую настаўніцкую фізкультурную работу ў вёсцы. На вёска запраўнацца для удзелу лепшыя фізкультурнікі Масквы, чэмпіёны краіны.

ПЕРАВЫБАРЫ КІРУЮЧЫХ ОРГАНА СПАРТМУНІХ ТАВАРЫСТАЎ

Пачаўся сараваўскае перавыбарчы кампанія кіруючых органаў добраахвотных спартмуніх таварыстваў Рэспублікі калектываў фізкультурны прафсаюзаў БССР.

Яна праводзіцца пад атыкам умацавання пільовага калектыва фізкультурны на прадрываствах, на устаноках і калгаснах, утвараючы новых злучаў у таварыствах, рэалізацыі самаабавязанасцяў, унутры калектывамі на атыцы пормі на атыкам «ПІА». І палігонічныя спартаўна-масавыя работы.

Сараваўскае перавыбарчы кампанія працягнуцца да 20 сакавіка.

ГАНДАЛЬ НА АКРАІНАХ МЕНСКА

На акраінах горада Менска адкрываюцца ў сакавіку 8 палатак на гандалю мануфактурнай, трыкатажнай і галантарэй. Дзятры палаткі будуць гандаліваць мануфактурны на Грушаўскае, Абуткавай і Сіпонаўскае вуліцах, на рагу Правініцкай і Сіпонаўскай вуліц, а мануфактурнай адкрывацца па рагу Старажоўскай і Стараўскай вуліц.

Таскаса адкрывацца тры палаткі на гандалю трыкатажнай і галантарэй, па рагу Правініцкай і Сіпонаўскай вуліц, на Цудэкавай Салабале і на Абуткавай вуліцы.

ЗДАРЭННІ

Аршт буйнага злодзея. Крымінальным вышукам першага аддзялення міліцыі арштываю буйны злодзея без пэўнай запіткаў Катлоўскі Р. М., якім за апошні час былі зроблены 15 крадзяў паліто і іншых рэчаў з дзяржаўных устаноў, 10 студзеня г. г. у Белкапскае Катлоўскі ўкраў паліто, якое падлежыць тавараведу Волку. З канторы Галоўэнергапрама — паліто супрацоўніка Шварцберга. З памяшкання радзбюда — паліто работніка вузла Бельскага. З памяшкання Менхарчгандля — патэфон з плавцінкамі, адну пару брук і пару галош. Адно паліто, скуравую тушурку і пару галош Катлоўскі ўкраў з памяшкання рабфака БДУ і т. д. Пакрадзеныя рэчы ён абываў на ўсе сіпучыя пункты г. Менска.

КАМІСІЯ ПА БАРАШЬБЕ З ПАВОДКАІ У МЕНСКУ

Праэдыум менскага гарасвета стварыў гарасветскую камісію па барашье з несваёй паводкай. Старшынёй камісіі зацверджан тая Драбіншэўскі, членамі тт. Іворскі, Гольдберг, Кузьмін і Вазачааа.

ДЗЭННІК

— Семаір рабочых прапагандастаў абудзешці 2 сакавіка ў 7 гадзін вечара ў памяшканні Дома партактыва (пл. 21).
— Семаір рэдактароў пшавітыражак і палітычных газет абудзешці 2 сакавіка ў Доме партактыва.
— Заняткі гуртка па гісторыі ВКП(б) абудзешці 3 сакавіка ў 7 гадзін вечара ў Доме партактыва.
— Кансультацыя для прапагандастаў і агітатароў па Канстывуцый БССР абудзешці 2 сакавіка ў 8 г. вечара ў малым залі Дома партактыва.
Дом партактыва Менгаркома КП(б)Б.

Адаваны рэдактар Д. В. ЮРНОЎ.

АБ ДАСТАЎЦЫ ГАЗЕТ У ВЫХОДНЫЯ ДНІ

У разе раёнаў рэспублікі, як Палешчаніцы, Лайскі, Дзяржынскі і інш. у выходныя дні газеты не дастаўляюцца падпісчыкам. Між тым газеты і карэспандэнцыя прыходзяць у райаддзел сувязі кожны дзень, і невяліка часу ў выходныя дні газеты не дастаўляюцца падпісчыкам.

Навальных пашчынніка адрэда сувязі тав. Стадохінаў таумачыць тата тым, што ён не мае сродкаў на павелічэнне штата пісманосаў.

На гэтую аб'ектывную нічога не варую прычыну, спасылалюша і іншыя падпісчыкі райаддзелаў сувязі. Але справа

ТЕАТРАЛЬНЫЯ БІНОКЛІ

Віцебская адукацыйная фабрыка ў мінулым годзе выпусціла першыя 50 выдатных театральных біноклі. У сучасны момант вытворчасць іх публікацыя авесна. Ужо ў бліжэйшым годзе фабрыка выпусціць для шырокага рынку 10.000 элегантных театральных біноклі.

СТРАМОК.

Музыка. Радые. Фото.

МЕНСАЮЗ-УНИВЕРМАГ
Телефон № 22-237. СОВЕТСКАЯ, 59.

Великий выбор МУЗЫКАЛЬНЫХ ТАВАРОВ: ПЛЮС: ПАТЭФОНЫ, ГІТАРЫ, МАНДАЛІНЫ, БАЛАЛАЙКИ, ГАРМОНЫ, БАЯНЫ, РАДЫО і Ф-ТАВАРЫ.

УНИВЕРМАГ ПІАТЭУ СЕЗ ВЫХОДНЫХ ДЗЭН
ШТ 0 Д З Е П І А СЕЗ ВЫХОДНЫХ ДЗЭН
з 10 г. раіны да 7 г. вечара.

РАДЫОПЕРАДАЧЫ НА 1 САКАВІКА
8.30 — Апошніа паведамленні. 10 — навінасныя з Мінска, атыса К. Пруцкі «Ход дзіятэматы». 13.30 — залочная партучоба. 19.45 — музыкальная гутарка «Што такое сакавік». 20.15 — гутарка «Грушаская Советская Соцыалістычная Рэспубліка». 20.30 — грушаская народная песні. 20.45 — літаратурная перадача на польскай мове «Іада польскіх мара». 21.00 — атыскае работчы і матросаў (Галыні). 21.15 — сімпанічны канцэрт. 22 — дзіятвая музыка. 23 — «Апошніа паведамленні».

РАДЫОПЕРАДАЧЫ НА 2 САКАВІКА
8.30 — Апошніа паведамленні. 10.30 — перадача для малодзых школьнікаў. 16 — маятак аперы «Філіпа Монтратра». 17.07 — дзіятва па філмы «Лічымераць электрыфікацыя». 18.30 — залочная партучоба. 19.45 — дзіятва музыка. 20.30 — урыткі з опер «Аб'яўскага. 23 — «Апошніа паведамленні».

Гукавы кіноапарат «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».

Ад 2 сакавіка
на экраны мастацкіх фільмаў творчасці Мэжрабфільмаў

ЗЯМЛЯ ў ПАЛОНЕ

У гад. роліх: заслуж. арт. рэспублікі БАТАЛАУ, заслуж. арт. рэспублікі НАРОКАУ, арт. АННА СТЭН, КАВАЛЬСАМБОРСКІ, ФОГЕЛЬ і СУДАКЕВІЧ.

БАРОВОЦКІ «ЭЛЕКТРАТОК»
(г. Баровічы, Леаніградская вобласць)
Рамонтна-абытковае майстэрня

ПРЫМАЕ ў капітальны рамонт МАТОРЫ, ГЕНЕРАТАРЫ і ТРАНСФАРМАТАРЫ ўсіх сістэм і тыпаў і матэрыялам зааказчы, так і з сваім.

ПРЫЕМ ЗАКАЗАУ на малыматунілы ГІДРАТУРНЫ тыпу «БАНК» ад 15-55 ПР.

Выкананне работы хуткае, з гарантыяй за работу аграгатаў на 6 месяцаў.

БОРЕЛЕКТРАТОК КУПЛЯЕ старыя корпусы прадпрыемстваў і арганізацый, якія маюць ПЕРАГАРЭУШЫЯ МАТОРЫ, могуць абварацца па вышэйказанаму адрасу.

ДЫРЭКЦЫЯ.

МАТЭРЫЯЛЫ НАДЗВЫЧАЙНАГА XII ўСЕБЕЛАРУСКАГА З'ЕЗДА СОВЕТАУ

ВЫШЛА З ДРУКУ
І ПАСТУПІЛА У ПРОДАЖ
ЗА УСЕ РАЙКАІНАРНІ І КНІЖНЫЯ НІЕСКІ

БРАШУРА

М. М. ГАЛАДЗЕД
ДАКЛАД аб ПРАЕКЦЕ КАНСТЫТУЦЫІ БССР
Тыраж 30.000 экз. Цана 30 кап.
БЕЛПАРТВЫДАВЕЦТВА ЦК КП(б)Б.

Інстытут масавага завочнага навування партактыва пры ЦК КП(б)Б

АБВЯШЧАЕ, што ў мэтах устаанавлення адзінага і пастаяннага часу перадачы завочнай партучобы па радыё

з 1 сакавіка 1937 г.

РАДЫЁЛЕКЦЫІ завочнай партучобы

будуць перадавацца

праз менскую радыёстанцыю РВ-10 замест раней існаваўшага часу 19 г. 30 м., у 18 г. 30 м.

Перадачы для завочнага курсаў калгаснага актыва і па пшаных сельскай гаспадары будзюць праводзіцца з 20 г. 20 м.

Увага: Лекцыі завочнай партучобы праз маскоўскую станцыю «ЮмІтарна» перадаюцца, як і раней, а 18 г. 30 м.

Інстытут прапануе ўсім радзінструктарам завочнай партучобы і заадачыкам радзінструктарскіх наладзіць пастаяннае бесперабойнае слуханне радыёлекцыі.

Дырэктар ІМЗО пры ЦК КП(б)Б ЧЫЖОВА.

КІРАЎНІЦВА САНАТОРНА-ПРАФІЛАКТЫЧНЫХ УСТАНОУ (КСПУ)

ЦЭНТРАЛЬНАГА СОВЕТА ПРОФСАЮЗАУ БЕЛАРУСІ
ДАВОДЗІЦА ДА ВЕДАМА ЧЛЕНАУ ПРОФСАЮЗАУ, ШТО ЯНЫ МОГУЦЬ

НАВЫЦЬ ЗА НАЯЎНЫ РАЗЛІК ПУЦЁЎКІ
УДА НА САКАВІК І КРАСАВІК МЕСЯЦЫ У ДАМЫ АДПАЧЫНКУ:

ЖДАНОВІЧЫ (Менск); КЛЕНКІ (Гомель); МАГІЛЕУ; БАБРУЙСК; ОРША; ЗАОЛЬША (Віцебск); БАРЫСАУ і ў туберкулёзны санаторыі «САСНОУКА».

ПРОДАЖ ПУЦЕВАК ПРАВОДЗІЦА КСПУ (Дом працы, другі паверх, пакой № 10) або непераслана ў адпаведных дамах адпачынку. Бягуны рахунак КСПУ ў Белкапторы Дзіярабанка № 658006. Тэл. № 25-240.

КСПУ ЦОСПБ.